

Concept rapport

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET RAADHUISPLEIN EN OMGEVING TE SPRANG-CAPELLE

Adviesbureau

Mertens

Concept rapport

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET RAADHUISPLEIN EN OMGEVING TE SPRANG-CAPELLE

rapportnr. 2015.1945

februari 2015

In opdracht van:
Gemeente Waalwijk
Postbus 10150
5140 GB WAALWIJK

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2015.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 INLEIDING.....	2
1.2 HET PLANGEBIED EN DE PLANNEN	2
1.3 DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK.....	7
1.4 OPBOUW RAPPORT	8
 2. FLORA- EN FAUNAWET	 9
2.1 FLORA- EN FAUNAWET	9
2.2 RODE LIJST	9
 3. METHODE.....	 11
 4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING	 12
4.1 FASE 1; PARKEERPLAATS / PAD.....	12
4.2 FASE 1A; RAADHUISPLEIN NOORD.	14
4.3 FASE 2 EN 2A; HERINRICHTING PARKEERPLAATS.....	14
4.4 FASE 3; RAADHUISSTRAAT;	14
4.5 FASE 4 EN 5; PLEIN RAADHUISSTRAAT ZUID EN RAADHUISPLEIN ZUID.....	14
4.6 FASE 6: KRUISING BOLDERIK – BERNHARDSTRAAT EN RAADHUISSTRAAT – BERNHARDSTRAAT	14
 5. SAMENVATTENDE CONCLUSIE	 15
 GERAADPLEEGDE LITERATUUR	 16
 BIJLAGEN.....	 17
1. PLANGEBIED	18
2. BEGRIPPEN	19

1. INLEIDING

1.1 Inleiding

Er is het voornemen voor het revitaliseren van het centrum van Sprang-Capelle in de gemeente Waalwijk (zie figuur 1 voor de globale ligging). Het voorkomen van beschermde soorten vormt een te onderzoeken aspect omdat met de plannen effecten kunnen gaan ontstaan op planten- en diersoorten die beschermd zijn via de Flora- en faunawet. Op grond hiervan heeft de gemeente Waalwijk aan Adviesbureau Mertens B.V. uit Wageningen gevraagd om een verkennend veldonderzoek uit te voeren naar het voorkomen van wettelijk beschermde soorten en om bij het eventueel voorkomen hiervan, aan te geven hoe hiermee dient te worden omgegaan. In dit rapport worden de resultaten van deze verkenning gepresenteerd.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied Raadhuisplein te Sprang-Capelle.

1.2 Het plangebied en de plannen

De globale ligging van het centrum van Sprang-Capelle in de gemeente Waalwijk wordt weergegeven in figuur 1 en in bijlage 1 wordt de exacte ligging weergegeven. Het plangebied bestaat uit het Raadhuisplein met omliggende bebouwing met de Raadhuisstraat. Het plan is om de openbare ruimte herin te richten (pleinen, parkeerplaatsen, Raadhuisstraat) en om nieuwbouw van de supermarkt en woningen / appartementen mogelijk te maken. Om de bereikbaarheid van het centrum te verbeteren worden tevens de kruisingen Bolderik – Bernhardstraat en Raadhuisstraat – Bernhardstraat gereconstrueerd. In figuur 2 wordt een foto-impressie gegeven van de situatie rond half februari 2015.

Tabel 1. Overzicht van de planning herinrichting Raadhuisplein en omgeving te Sprang-Capelle.

Slopen en Bouwrijp maken projectgebied (gebied nieuwbouw): vierde kwartaal 2015 (wij koersen op nov. 2015)

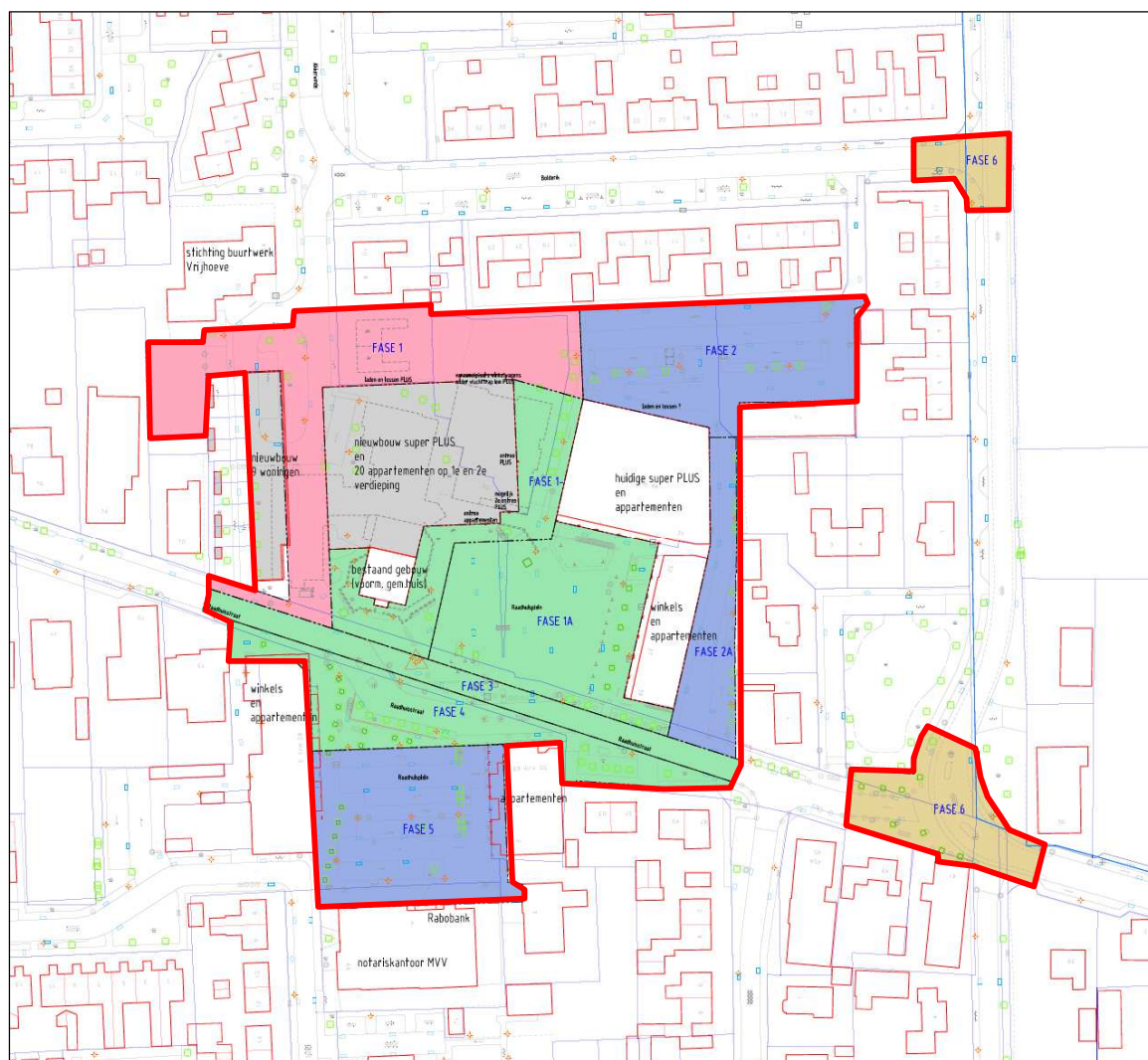
- Slopen gemeente: alle delen gemeentekantoor, behalve het oude raadhuis (straatzijde)
- Slopen Casade: gehele kantoor/werf en 2 woningen erachter
- Bouwrijp maken incl. verleggen hoofdriool van Raadhuisstraat naar de wijk erachter

Bouw: 1^e kwartaal 2016

- Blok oost: supermarkt met appartementen, afzoomwinkels en verbouwen raadhuis: bouwtijd 16 maanden
- Blok west: 9 grondgebonden woningen; bouwtijd 9-12 maanden

Woonrijpmaken (bijlage 3):

- fase 1, 1-: aansluitend aan oplevering nieuwbouw (in overweging: eventueel ook fase 1A)
- fases 1A t/m 4: daarna, binnen 1 jaar na oplevering nieuwbouw
- fases 5 en 6: nog nader te bepalen

Figuur 3. Aanzicht van de verschillende fasen.

Fase 1. Parkeerplaats / pad (inclusief nieuwbouw Super PLUS, appartementen en 9 woningen).

Vervolg fase 1. Parkeerplaats / pad (inclusief nieuwbouw Super PLUS, appartementen en 9 woningen)

Fase 1a. Raadhuisplein noord

Fase 2. Herinrichting parkeerplaats

Fase 2a. Herinrichting parkeerplaats

Fase 3. Straat Raadhuisstraat

Fase 4. Plein Raadhuisstraat zuid

Fase 5. Raadhuisplein zuid

Fase 6. Kruising Bolderik – Bernhardstraat

Fase 6. Kruising Raadhuisstraat – Bernhardstraat

Figuur 4. Foto-impressie van de verschillende fasen.

1.3 Doelstelling van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig. Enerzijds wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijk beschermde natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet te verwachten zijn. Anderzijds worden de consequenties van deze aanwezigheid voor de planontwikkeling weergegeven.

Gelet op de opdracht genoemd in de inleiding en de doelstelling, is het van belang dat de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde planten- en diersoorten komen mogelijk voor ter plaatse van en in de directe omgeving van de deelgebieden van de verschillende fasen van het Raadhuisplein en omgeving te Sprang-Capelle?
2. Welke verwachte wettelijk beschermde planten- en diersoorten ondervinden nadelen van de plansituatie?
3. Hoe dient te worden omgegaan met eventuele negatieve effecten van de plansituatie op wettelijk beschermde planten- en diersoorten?

1.4 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de Flora- en faunawet (hoofdstuk 2) komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethode (hoofdstuk 3).
- Een beschrijving van de aanwezigheid van beschermde soorten (hoofdstuk 4).
- Een beoordeling van de effecten op beschermde soorten (hoofdstuk 5).

In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de gebruikte definities en afkortingen.

2. FLORA- EN FAUNAWET

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet zijn regels gegeven over de bescherming van de in het wild levende planten- en diersoorten, mede ter uitvoering van de soortbescherming in de Europese Richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). Deze soortenbescherming van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn geïntegreerd in de Flora- en faunawet. Deze soortenbescherming houdt in dat handelingen zoals het doden, opzettelijk verontrusten, verstoren of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen, holen, nesten, eieren van dieren en het uitgraven, plukken en vernietigen van groeiplaatsen van planten verboden zijn.

Een ruimtelijke ingreep kan gepaard gaan met negatieve effecten op planten en dieren. Om een ruimtelijk plan tot uitvoering te kunnen brengen die negatieve effecten heeft op beschermde soorten, is in een aantal gevallen een ontheffing van het Ministerie van Economische Zaken noodzakelijk. Om een dergelijke ontheffing te kunnen verkrijgen, moet aangetoond worden dat de voorgenomen ruimtelijke ingreep geen afbreuk zal doen aan de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten. Qua mate van bescherming kan onderscheid worden gemaakt in de volgende drie beschermingsregimes.

Algemeen voorkomende soorten (categorie 1: lichte bescherming)

Voor algemeen voorkomende soorten zoals haas, egel, veldmuis, bruine kikker of gewone pad geldt sinds begin 2005 een algemene vrijstelling. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd als zij worden geschaad op voorwaarde dat met deze soorten goed omgegaan wordt: zij mogen niet onnodig gedood of gewond worden en activiteiten dienen buiten de kritieke periode plaats te vinden.

Minder algemeen voorkomende soorten (categorie 2: matige bescherming)

Voor soorten die minder algemeen voorkomen als eekhoorn, steenmarter, levendbarende hagedis en diverse soorten orchideeën geldt dat een ontheffing vereist blijft bij ruimtelijke ingrepen die negatieve effecten voor deze soorten hebben. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als wordt gewerkt volgens een door de Minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. In zo'n gedragscode geeft een sector of initiatiefnemer zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bij het hebben van een gedragscode voor de minder algemeen voorkomende soorten is alleen nog een ontheffing nodig voor werkzaamheden die niet conform de gedragscode worden uitgevoerd.

Strikt beschermde soorten (categorie 3: strikte bescherming)

Voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan, vanwege de Vogelrichtlijn te beschermen vogelsoorten en soorten die zijn opgenomen bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (o.a. ringslang, hazelworm, boomarter, das en waterspitsmuis) geldt dat een ontheffing alleen wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat en er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant en voor een deel in 2009 herzien. Aan de op deze lijst genoemde soorten komt bescherming toe voor zover zij vallen onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet.

Tussen de Flora- en faunawet en de Rode lijsten bestaat geen formele relatie. Alleen op basis van 'gunstige staat van instandhouding' kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden ten aanzien van mitigerende en compenserende maatregelen dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die niet afnemen in aantal (geen Rode lijstsoort) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten die wél op de Rode lijst staan) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Dit artikel is derhalve ook gericht op het voorkomen van doden en verwonden van algemene soorten.

3. METHODE

Op vrijdag 19 februari 2015 is een bezoek gebracht aan het plangebied en de directe omgeving van het Raadhuisplein en omgeving te Sprang-Capelle. Gedurende dit bezoek is het plangebied en de directe omgeving beoordeeld op het mogelijk voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Dit vond plaats aan de hand van aanwezige ecotopen en sporen. Er is zeer beperkt gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens om het (potentieel) voorkomen van beschermde soorten te bepalen omdat deze via o.a. Waarneming.nl worden beheerd voor een veel groter gebied. Overige waarnemingen worden tevens bewaard voor een groot gebied, namelijk op kilometerniveau zoals weergegeven op www.telmee.nl. en op een nog groter schaalniveau in verspreidingsatlassen.

4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING

4.1 Fase 1; Parkeerplaats / pad (inclusief nieuwbouw Super PLUS, appartementen en 9 woningen).

Flora

Het plangebied van fase 1, inclusief de nieuwbouw van super PLUSs met appartementen en nieuwbouw 9 woningen is voor een zeer groot deel verhard. Het overige deel betreft intensief onderhouden cultuurgroen. Het voorkomen van beschermde plantensoorten in deze ecotopen is uitgesloten. Gedurende het verkennend veldonderzoek op vrijdag 19 februari 2015 zijn dan ook geen (beschermde) plantensoorten vastgesteld. Tevens werden geen muurplanten aangetroffen. Op grond hiervan wordt het voorkomen van beschermde plantensoorten uitgesloten.

Vleermuizen

Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen kan niet worden uitgesloten. In de gebouwen zijn namelijk mogelijkheden voor vleermuizen (laatvlieger, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis) om te verblijven in de spouwmuur of onder het dak (zie figuur 3). Er kunnen kolonies en paarplaatsen voorkomen. Voor overwinteringsplaatsen zijn de gebouwen echter niet geschikt omdat de bedrijfsgebouwen daartoe te droog zijn waardoor er te veel weersinvloeden van invloed zouden zijn op overwinterende vleermuizen.

Aangezien kolonies kunnen voorkomen en de gebouwen rechtlijnig zijn kan het voorkomen van vliegroutes niet worden uitgesloten. Met de plannen wijzigt de bebouwing en daarmee de oriëntatiemogelijkheden. Effecten op vliegroutes kunnen derhalve niet worden uitgesloten.

Het voorkomen van migratieroutes wordt uitgesloten omdat grootschalige landschapselementen zoals dijken en vaarten niet aansluiten op bedrijfsgebouwen.

Met de realisatie van de plannen zal het gebied, gelet op de hoeveelheid groen, niet wezenlijk van vorm veranderen. Effecten op de foerageermogelijkheden worden derhalve uitgesloten.

Broedvogels

Het voorkomen van broedvogels in het cultuurgroen in het gebied van fase 1 is mogelijk. In de bebouwing zou daarnaast kool- en/of pimpelmees kunnen broeden. In verband met het voorkomen van deze algemene broedvogels is het noodzakelijk dat wordt gewerkt buiten het broedseizoen of op een manier dat vogels niet tot broeden komen

Er zijn mogelijkheden dat huismus voorkomt onder de daken. De huismus is tevens vastgesteld gedurende het bezoek op vrijdag 19 februari 2015 in de directe omgeving van fase 1. De Flora- en faunawet ziet toe op de bescherming van gebruikte nesten en nesten die jaarrond of jaarlijks worden gebruikt; deze zijn ook buiten het broedseizoen beschermd. Zoals aangegeven in het onderzoek uit 2010 is er sinds de zomer van 2009 heeft een indicatieve lijst met jaarrond beschermde vogels (LNV, 2009). De verblijfplaatsen van deze vogels zijn ook buiten het broedseizoen beschermd via de Flora- en faunawet (LNV, 2009). Op deze lijst staat de huismus als soort met vaste rust- en verblijfplaatsen.

Het voorkomen van overige vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen zoals gierwaluw wordt uitgesloten. Geschikte openingen in de bebouwing ontbreken namelijk.

Figuur 4. Aanzicht openingen naar de kelder.

Overige zoogdieren

Gelet op de verharding van het plangebied en de aanwezige ecotopen wordt het voorkomen van overige matig en zwaar beschermde zoogdieren niet aannemelijk geacht. Mogelijk bevindt zich in het cultuurgroen wel mol en huisspitsmuis. Voor deze soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet.

Amfibieën

Als gevolg van de verhardingen, het ontbreken van oppervlaktewater en de ligging in stedelijk gebied, wordt het voorkomen van amfibieën uitgesloten.

Vissen

Als gevolg van het ontbreken van oppervlaktewater wordt het voorkomen van vissen uitgesloten.

Reptielen

Gezien de huidige inrichting ten opzichte van de verspreiding van reptielen (zie Ravon.nl) en de aanwezige ecotopen (verhardingen) kan de aanwezigheid van reptielen worden uitgesloten.

Overige

Gezien de huidige aanwezige ecotopen kan de aanwezigheid van beschermde geleedpotigen en mollusken (o.a. brede geelgerande waterroofkever en zeggekorfslak) worden uitgesloten.

4.2 Fase 1a; Raadhuisplein noord.

Het gebied van het Raadhuisplein noord is volledig verhard en er vindt zeer veel verstoring plaats door bijvoorbeeld de weekmarkt. Het voorkomen van beschermde soorten wordt uitgesloten. Effecten op beschermde soorten worden derhalve uitgesloten.

4.3 Fase 2 en 2a; Herinrichting parkeerplaats

Dit gebied van de parkeerplaats aan de oostzijde van het Raadhuisplein is grotendeels verhard. Halverwege het deelgebied van fase 2a groeien enkele beuken en aan de noordzijde is een beukenhaag gelegen. In de beuken werden geen (oude) nesten van vogels aangetroffen. Tevens bevinden zich in de beuken geen gaten waarin vleermuizen zouden kunnen verblijven. In de haag kunnen wel vogels broeden zoals merel, winterkoning, heggenmus, zanglijster en dergelijke. In verband met het voorkomen van deze algemene broedvogels is het noodzakelijk dat nabij deze haag wordt gewerkt buiten het broedseizoen of op een manier dat vogels niet tot broeden komen.

4.4 Fase 3; Raadhuisstraat;

De Raadhuisstraat is volledig verhard en er vindt zeer veel verstoring plaats door gemotoriseerd verkeer. Het voorkomen van beschermde soorten wordt uitgesloten. Effecten op beschermde soorten worden derhalve uitgesloten.

4.5 Fase 4 en 5; Plein Raadhuisstraat zuid en Raadhuisplein zuid

De gebieden van de Raadhuisstraat zijn volledig verhard en er groeien enkele bomen. Het betreft recent geknotte knotbomen en iepen. Hierin werden geen (oude) nesten van vogels aangetroffen. Er vindt daarnaast zeer veel verstoring plaats als gevolg van menselijke activiteiten en door gemotoriseerd verkeer van de Raadhuisstraat. Het voorkomen van beschermde soorten wordt uitgesloten. Effecten op beschermde soorten worden derhalve uitgesloten.

4.6 Fase 6: Kruising Bolderik – Bernhardstraat en Raadhuisstraat – Bernhardstraat

De gebieden van de kruisingen zijn nagenoeg volledig verhard en er vindt zeer veel verstoring plaats door gemotoriseerd verkeer. Het voorkomen van beschermde soorten wordt uitgesloten. Effecten op beschermde soorten worden derhalve uitgesloten.

5. SAMENVATTENDE CONCLUSIE

Er zijn plannen voor het revitaliseren van het centrum van Sprang-Capelle in de gemeente Waalwijk. Deze revitalisering is voorzien in een zestal fasen. De activiteit zou kunnen samen gaan met effecten op planten- en diersoorten die beschermd zijn via de Flora- en faunawet. Op grond hiervan is een verkennend veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten.

Er is vastgesteld dat er algemene kleine grondgebonden zoogdieren kunnen voorkomen. Voor deze soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet. Daarnaast komen er algemene broedvogels voor in delen van fase 1 en 2. In verband met het voorkomen van deze algemene broedvogels wordt aangeraden om te werken buiten het broedseizoen of op een manier dat de vogels niet tot broeden komen. Het voorkomen van overige beschermde soorten in fase 1a, 2, 2a, 3, 4, 5 en 6 wordt verder uitgesloten. Effecten op beschermde soorten in deze fasen worden dan ook uitgesloten; de realisatie en uitvoering van het plan is niet in strijd met het gestelde binnen de Flora- en faunawet.

Voor fase 1 (inclusief de nieuwbouw van super PLUS met appartementen en nieuwbouw 9 woningen) geldt dat het voorkomen van vleermuizen (kolonie-, paarplaatsen en vliegroutes) en vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen (huismus) niet kan worden uitgesloten. Effecten op deze soorten kunnen dan ook niet worden uitgesloten. Op grond hiervan is een gerichte veldinventarisatie van belang om eventuele effecten en maatregelen op een adequate manier in te kunnen schatten. Pas na afronding van deze inventarisatie kan worden bepaald of verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden en of ontheffing van de Flora- en faunawet is vereist voor fase 1.

Tabel 2. Overzicht van de verschillende fasen en rekening te houden met / de nader te onderzoeken soortgroepen.

Fase	Omschrijving fase	Vleermuizen	Algemene broedvogels	Vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen	Overige matig en zwaar beschermde soorten	Maatregelen	Aanvullend onderzoek
1	Parkeerplaats / pad (inclusief sloop / nieuwbouw)	+	+	+	-	+	+
1a	Raadhuisplein noord	-	-	-	-	-	-
2 en 2a	Herinrichting parkeerplaats	-	+	-	-	+	-
3	Raadhuisstraat	-	-	-	-	-	-
4 en 5	Plein Raadhuisstraat zuid en Raadhuisplein zuid	-	-	-	-	-	-
6	Kruising Bolderik / Raadhuisstraat met Bernhardstraat	-	-	-	-	-	-
* huismus							
** werken buiten het broedseizoen of voorkomen dat vogels tot broeden komen							

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Literatuur

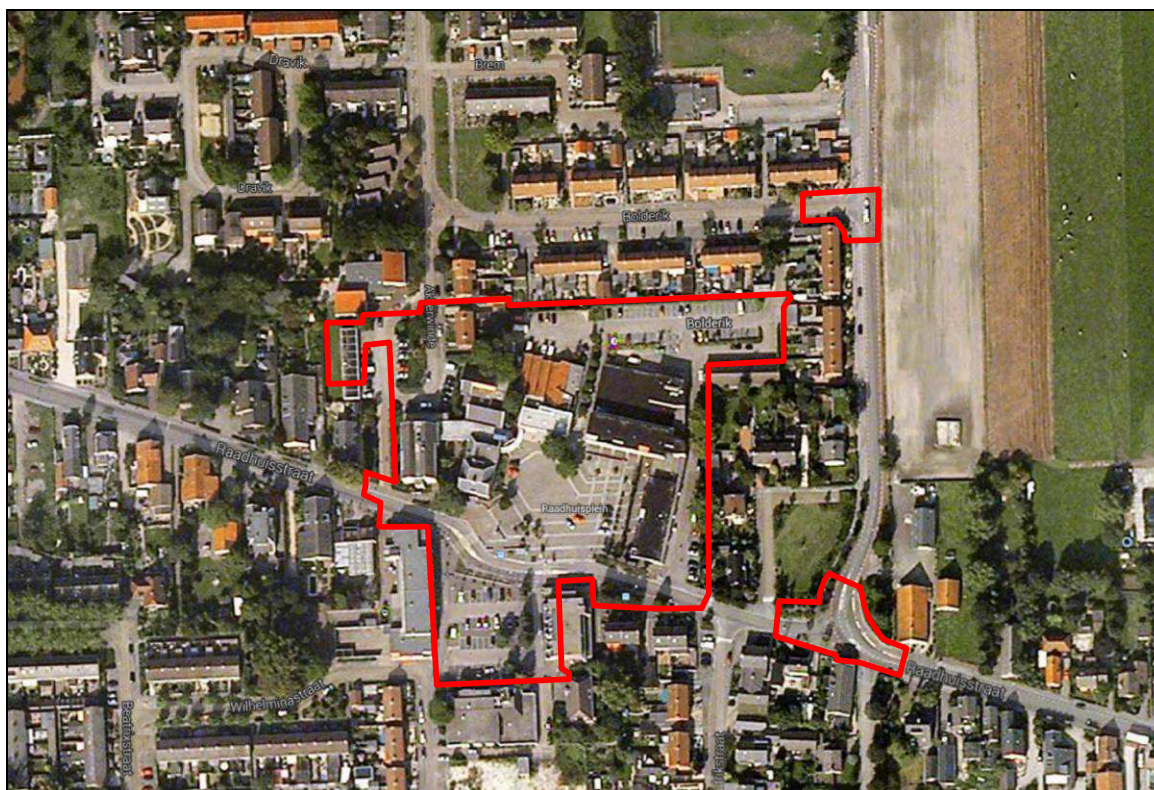
- Bink, F.A., 1992. Ecologische Atlas van de dagvlinders van Noordwest-Europa. Schuyt en Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar. V. van, Smeenk, C., Thissen, J.B.M., 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. KNNV 1-336.
- Brouwer, T, Dorenbosch, M., Eekelen, R. van, Spier, J. 2010. Vissenatlas Noord-Brabant. Den Bosch, 1-348.
- Cremers, R., Delft, J., 1999. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV-Uitgeverij.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Gerstmeier, R., Romig, T., 1997. Zoetwatervissen van Europa, Tirion, Baarn, 1-368.
- Hustings, F., Vergeer, J.W., Eekelder, P., 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nationaal Natuurhistorisch Museum Leiden, SOVON, Beek-Upbergen, 1-584.
- Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W., 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV, Utrecht, 1-260.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2004. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse broedvogels.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem, 1-151.
- Spikmans, F, Jong, T. de, 2006. Het waarnemen van zoetwatervissen, Nijmegen, 1-55.

Website

- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.sovon.nl
- www.telmee.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGEN

1. PLANGEBIED

2. BEGRIPPEN

Baltsplaats	Plaats waar een vleermuis al roepend rondvliegt in de herfst en die doorgaans wordt verdedigd tegen andere mannetjes.
Foerageergebied	Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert. Dat gebied wordt regelmatig bezocht door vleermuizen om in te foerageren en dat doorgaans meerdere foerageerplaatsen kent die langere tijd worden gebruikt.
Foerageerplaats	Plek (jachtplek) waar wordt gejaagd door vleermuizen. De plek kan in de directe omgeving van de kolonieplaats liggen maar ook kilometers verderop.
Kolonie	Groep vleermuizen (kleine groep mannetjes of meestal grotere groep vrouwtjes, soms gemengd (soorten, geslacht)) die in het voorjaar tot de herfst bijeen blijven. De groep kan zich vestigen in gebouwen (in spouwmuren of onder daklijsten e.d.) of bomen (spechtengaten, scheuren). Een groep vrouwelijke vleermuizen wordt ook wel aangeduid als een kraamkolonie. In zo'n groep worden jongen geboren en grootgebracht. Een kolonie maakt vaak gebruik van meerdere verblijfplaatsen die soms gelijktijdig worden gebruikt.
Migratieroute	Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa (zie ook vliegroute) of een route in een andere tijd; bijvoorbeeld tussen foerageerplaatsen.
Paarplaats	Territorium van territoriale mannetjes. Voor de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis is dit doorgaans te vinden in boomholten. Voor de laatvlieger en de dwergvleermuis is dit te vinden in gebouwen. Voor de watervleermuis is dit te vinden in bomen en later, tegen de winter, zijn ze te vinden in overwinteringverblijven. Het mannetje vormt een harem met meerdere vrouwtjes. De paartijd valt in de herfst (uitgezonderd de grootoorvleermuis waarbij het in april valt (vroeg voorjaar)). De hier geschetste situatie van de paring wordt in dit rapport omschreven als "herfst situatie".
Verblijfplaats	Een object (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters permanent).
Vliegroute	Route die door vleermuizen elke avond wordt gebruikt om van de kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en visa versa (zie ook migratieroute). Vrouwtjes met jongen keren soms midden in de nacht terug om de jongen te zogen en gebruiken dan de route. Vliegroutes liggen over het algemeen langs lijnvormige (landschaps)elementen als bomenlanen, huizenrijen e.d. De functies zijn beschutting bij windiger en koud weer, oriëntatie in verband met de echolotatie-geluiden en het vinden van voedsel.
Voorbijvliegend	Vleermuizen die voorbijvliegen, niet via een vaste route. Het betreft meestal zwervers of trekkers.
Zwermen	Direct na het uitvliegen, naar vooral voor het invliegen bij een kolonie zwemt een deel van de kolonie rond de kolonieplaats. Zwermgedrag is derhalve een indicatie voor een eventuele kolonieplaats.
Winterverblijfplaats	Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hybernation) gaan. Deze ruimte is doorgaans donker, heeft een hoge luchtvochtigheid en

temperatuurwisselingen zijn nihil.

Zomerverblijfplaats Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is. In sommige gevallen vormen bijvoorbeeld mannetjes kleine groepjes.

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601

Aanvullend flora- en faunaonderzoek Raadhuisplein Sprang-Capelle

Gemeente Waalwijk

1 oktober 2015
Definitief

Aanvullend flora- en faunaonderzoek Raadhuisplein Sprang-Capelle

Gemeente Waalwijk

<i>Versie:</i>	Definitief
<i>Datum:</i>	1 oktober 2015
<i>project:</i>	Aanvullend flora- en faunaonderzoek Raadhuisplein Sprang-Capelle
<i>Projectnummer:</i>	225106

<i>Opgesteld door:</i>	BTL Advies	<i>Opdrachtgever</i>	Gemeente Waalwijk
<i>p:</i>	Postbus 385		Postbus 10150
	5060 AJ Oisterwijk		5140 GB Waalwijk
<i>t:</i>	013 52 99 555		0416-683 690
<i>f:</i>	013 52 99 555		-
<i>e:</i>	advies@btl.nl		-
<i>w:</i>	www.btladvies.nl		www.waalwijk.nl

Inhoud

1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding	7
1.2	Plangebied en toekomstige situatie	7
1.3	Beschermingskader	8
2	Werkwijze	9
2.1	Vleermuizenonderzoek	9
2.2	Onderzoek broedvogels (huismus)	9
3	Onderzoeksresultaten	11
3.1	Vleermuizen	11
3.2	Broedvogels (huismus)	12
4	Toetsing aan natuurwetgeving	13
5	Conclusie	15
	Literatuur	17

1 INLEIDING

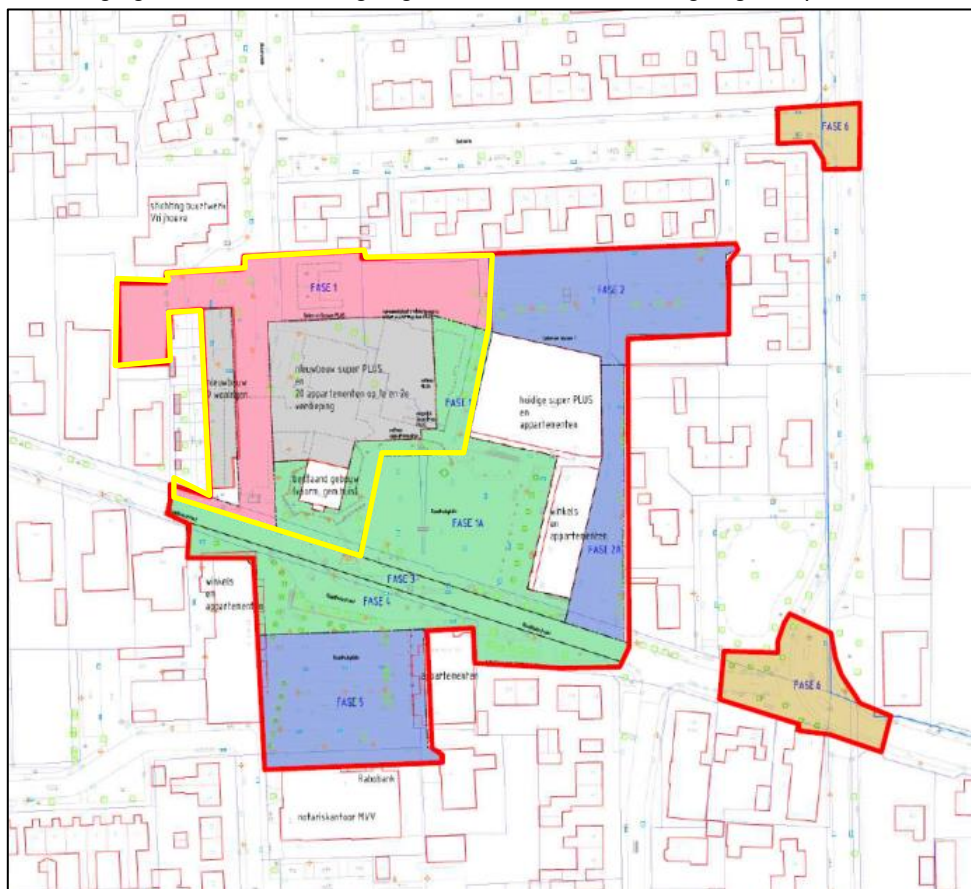
1.1 Aanleiding

Gemeente Waalwijk heeft het voornemen het gebied ter plaatse van het Raadhuisplein te Sprang-Capelle te ontwikkelen/revitaliseren. In februari 2015 is in dit kader door Adviesbureau Mertens B.V. een quickscan uitgevoerd naar het voorkomen van wettelijk beschermde soorten. Uit dit onderzoek blijkt dat in fase 1 van het project (inclusief de nieuwbouw van super PLUS met appartementen en nieuwbouw 9 woningen) het voorkomen van vleermuizen (kraamkolonies, paarplaatsen en vliegroutes) en vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen (huismus) niet kan worden uitgesloten (bron: Adviesbureau Mertens, feb 2015). Voor deze soorten is daarom een aanvullend onderzoek uitgevoerd.

Uitgangspunt bij dit aanvullende flora- en faunaonderzoek vormt de vigerende Flora- en faunawet. In deze wet staat in artikel 1 t/m 18 beschreven dat de verstoring van bedreigde inheemse plant- en diersoorten verboden is. Het doel van het onderzoek is dan ook het onderzoeken en rapporteren van het voorkomen van de eerder genoemde diersoorten in het plangebied.

1.2 Plangebied en toekomstige situatie

Het plangebied (zie figuur 1.1) is gelegen in het centrum van Sprang-Capelle en bestaat uit het Raadhuisplein met omliggende bebouwing. De ontwikkeling betreft het herinrichten van de openbare ruimte (pleinen, parkeerplaatsen, Raadhuisstraat) en nieuwbouw van de supermarkt en woningen. Het aanvullende onderzoek heeft alleen betrekking op fase 1 van het project (zie figuur 1.1.). In deze fase wordt het voormalige gemeentehuis, naastgelegen kantoor en twee woningen gesloopt.

Figuur 1.1. Plangebied met weergave van de verschillende fasen, fase 1 is geel omlijnd (bron: Adviesbureau Mertens, 2015).

1.3 Beschermingskader

De bescherming van soorten en hun leefgebieden is geregeld in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en op nationaal niveau verankerd in de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. De Natuurbeschermingswet richt zich op de bescherming van daartoe aangewezen gebieden. Deze gebieden bestaan uit Natura 2000 gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Natura 2000 gebieden is de overkoepelende naam voor de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Activiteiten die schade toebrengen aan de beschermde natuur zijn verboden. De Flora- en faunawet (Stb. 1998,402) richt zich op de bescherming en behoud van het in wild levende planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. Het uitgangspunt van de wet is het nee, tenzij principe. Dit betekent dat geen schade mag worden toegebracht, tenzij dit nadrukkelijk is toegestaan. Alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen, plantensoorten en een aantal andere diersoorten (o.a. weekdieren) zijn beschermd.

2 WERKWIJZE

2.1 Vleermuizenonderzoek

Tijdens het uitvoeren van vleermuisonderzoeken werkt BTL Advies volgens het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus, 2013). Tijdens het onderzoek zal worden beoordeeld in hoeverre het plangebied een functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen en in hoeverre deze een onderdeel vormt van een essentiële vliegroute. Hierbij is met een batdetector (Pettersson D240x) gewerkt.

Vaste rust- en verblijfplaatsen kunnen voor vleermuizen meerdere functies bezitten, namelijk als:

- Zomerverblijfplaats: 15 april- oktober (indicatief);
- Kraamverblijfplaats: 15 mei-15 juli (indicatief);
- Paar- en zwermverblijfplaats: 15 augustus-1 oktober (indicatief);
- Winterverblijfplaats: (augustus) half oktober tot en met maart (indicatief).

Gedurende de quickscan (Bron: Mertens B.V.) is geconcludeerd dat de gebouwen niet geschikt zijn als overwinteringsplaats, gezien de bedrijfsgebouwen te droog zijn en er te veel weersinvloeden van invloed zijn op het microklimaat van overwinterende vleermuizen (bijv. invloed van tocht door de vele open stootvoegen).

Voor het onderzoek naar verblijfplaatsen in de zomer-, kraam- en paarperiode zijn minimaal twee veldbezoeken nodig met een interval van 6-8 weken tussen beide bezoeken. De onderzoeksperiode van het zomerverblijf overlapt met die de kraam- en paarverblijfplaatsen, waardoor bezoeken gecombineerd kunnen worden uitgevoerd. Op basis van bovengenoemde onderzoeksperioden hebben de volgende veldbezoeken plaatsgevonden:

Periode	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
Kraam- en zomerperiode	4 juni 2015	21.45 - 23.15 uur	onbewolkt, oostenwind, windkracht 2 en 16°C
	8 juli 2015	21.45 – 23.15 uur	enkele buien, overwegend droog, windkracht 3 en 16°C.
Paar- en zomerperiode en indicatief winterperiode voor gewone dwergvleermuis (middernacht zwermen)	Nacht van 14/15 augustus 2015	23.15 – 0.45 uur	15°C, onbewolkt en windstil (Bft. 1-2), circa 18°C
	23 september 2015	19.30 – 21.30 uur	onbewolkt, circa 13°C, windkracht 1-2

Op basis van de bevindingen van de eerste paar veldbezoeken bleek dat het plangebied met name een functie vervult als foerageergebied en dat er geen aanwijzingen waren die duiden op aanwezigheid van verblijfplaatsen. De vervolgb bezoeken zijn om deze reden in de avond uitgevoerd om een beter beeld te krijgen van het belang van het gebied als foerageergebied. In de avond is de buitentemperatuur hoger en is meer voedsel beschikbaar (insecten).

2.2 Onderzoek broedvogels (huismus)

Gecombineerd met de vleermuisbezoeken is het plangebied beoordeeld op aanwezigheid van huismus, naar aanleiding van de waargenomen huismus gedurende de quickscan in februari 2015. Omdat huismus broedplaatsen ook gebruikt als slaapplekken is voorafgaand aan de schemerbezoeken (ook in september), geïnventariseerd op deze vogelsoort. Gelet is op nest- en territorium-indicerende waarnemingen zoals zingende mannetjes, sporen van ontlasting en invliegende dieren.

3 ONDERZOEKSRESULTATEN

3.1 Vleermuizen

Onderstaand is per veldbezoek beknopt omschreven wat de bevindingen zijn.

4 juni 2015

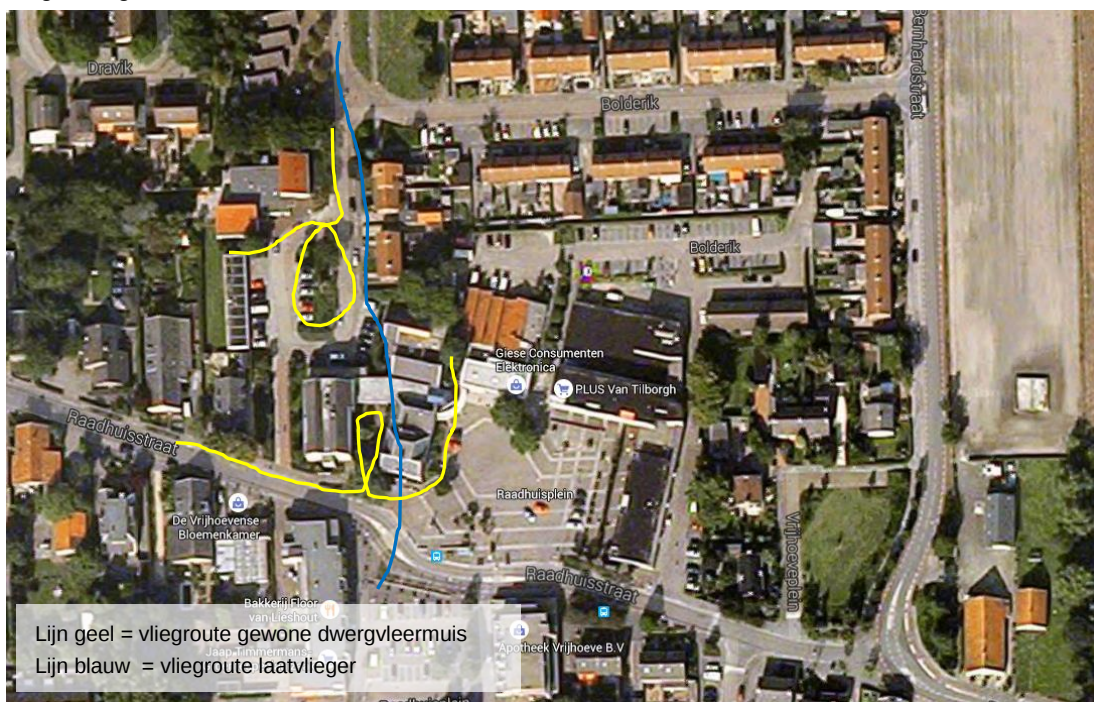
Om 22.25 uur vlogen vijf laatvliegers het plangebied binnen vanuit westelijke richting. Deze vlogen over het dak van de nieuwbouw van het gemeentehuis. Gedurende de rest van de avond werd regelmatig gefoerageerd in de binnentuin tussen de nieuwbouw en de oude vleugel van het gemeentehuis. Het betrof steeds slechts 1 laatvlieger tegelijkertijd. Deze verliet de binnentuin regelmatig in oostelijke richting om via de doorgang tussen het gemeentehuis en de PLUS het plangebied te verlaten. Via deze route werd het plangebied ook weer benaderd. Overige vleermuizen zijn niet waargenomen. Tijdens dit eerste vleermuisbezoek zijn geen waarnemingen gedaan die er op wijzen dat vleermuizen in het voormalige gemeentehuis verblijven.

8 juli 2015

Gedurende het veldbezoek zijn vier vleermuizen waargenomen, waarvan drie gewone dwergvleermuizen en één Laatvlieger. Twee gewone dwergvleermuizen zijn foeragerend gezien in de luwe binnentuin. De derde waargenomen gewone dwergvleermuis is overvliegend waargenomen aan de noordzijde van het complex grenzend aan de Akkerwinde. De laatvlieger is op dezelfde locatie, van noord naar zuid overvliegend waargenomen. Tijdens dit tweede bezoek zijn geen waarnemingen gedaan die er op wijzen dat er vleermuizen in het gebouwencomplex binnen het plangebied verblijven.

14/15 augustus 2015

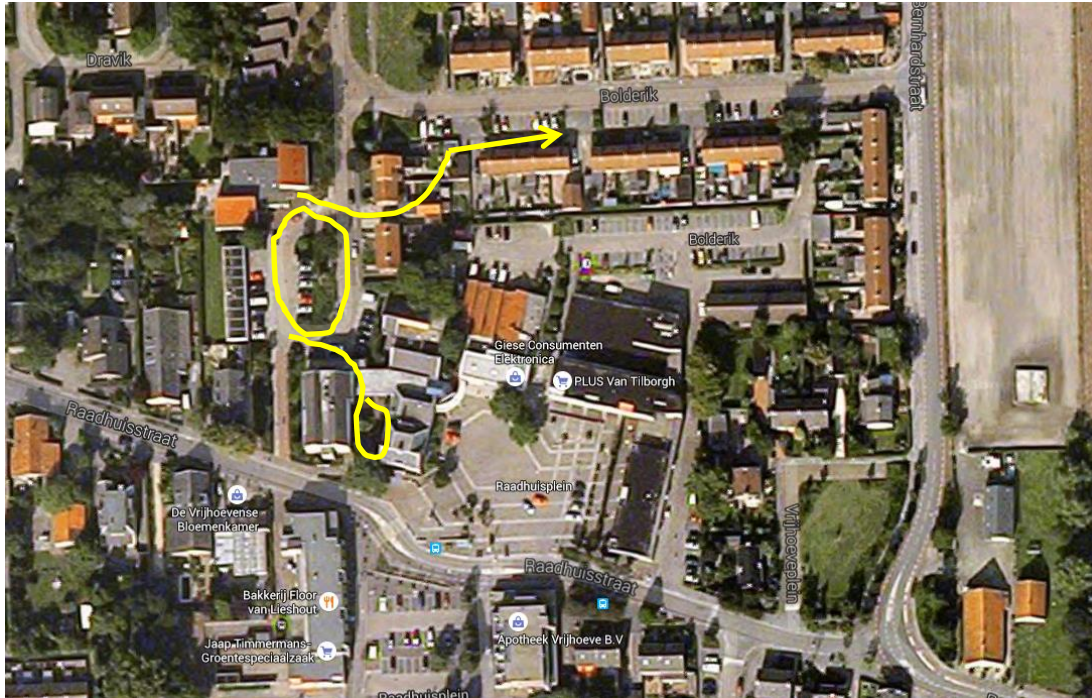
Er zijn tijdens het veldbezoek geen concrete aanwijzingen van paarplaatsen binnen het plangebied waargenomen. Wel zijn in en nabij het plangebied enkele passerende en foeragerende vleermuizen (laatvlieger en gewone dwergvleermuis) waargenomen. Zie onderstaande figuur (3.1) voor de waargenomen vliegrichtingen.

Figuur 3.1. Waargenomen vliegrichtingen op 14/15 augustus 2015.

23 september 2015

Tijdens het onderzoek zijn enkele (3-4) gewone dwergvleermuizen waargenomen. Boven de binnentuin is gedurende het begin van de avond één foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen, welke later op de avond ook enkele keren baltsgeluiden voortbracht. Daarnaast is vroeg op de avond tussen de woonblokken van Akkerwinde 6 en 8 kortstondig één foeragerende en baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze is vrij snel weer verdwenen richting het oosten. Tegen het einde van het bezoek is ter plaatse van het plantsoen van de Akkerwinde één foeragerende en baltsende gewone dwergvleermuis aangetroffen.

Figuur 3.2. Waargenomen vliegrichtingen van gewone dwergvleermuis op 23 september 2015.

3.2 Broedvogels (huismus)

Voorafgaand aan de vleermuisonderzoeken (voor inval van de schemering) is onderzocht of huismussen de gebouwen in het plangebied gebruiken als nestlocatie. Daarbij is gelet op zowel zichtwaarnemingen als op geluidwaarnemingen (zingende mannetjes). Hierbij zijn geen huismussen waargenomen. Ook zijn geen sporen waargenomen, die wijzen op de aanwezigheid van nesten van deze soort. Omdat huismussen erg honkvast zijn en gedurende het hele jaar dicht bij hun nestlocatie blijven is niet te verwachten dat de panden een functie vervullen als nestlocatie door de huismus. Uit gegevens van Waarneming.nl blijkt dat de dichtstbijzijnde huismussen zijn waargenomen nabij de Brem/Bolderik (2009/2010), ten noorden van het plangebied. Vermoedelijk is het dier dat in februari is waargenomen afkomstig uit deze omgeving.

4 TOETSING AAN NATUURWETGEVING

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd door de Flora- en faunawet. Onderstaand wordt de betekenis van het plangebied voor deze soorten getoetst aan de vigerende wetgeving.

Afhankelijk van de soort maken vleermuizen gebruik van openingen in gebouwen en bomen als vaste rust- en verblijfplaats. In het plangebied zijn geen bomen met geschikte holten aanwezig, waardoor verblijfplaatsen hierin zijn uit te sluiten. Gebouwbewonende soorten verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering of op zolders. De aanwezige bebouwing biedt met name geschikte ruimten in de vorm van spouwmuren, welke bereikbaar zijn via de open stootvoegen (ventilatievoegen).

Op basis van de bevindingen van de verschillende veldbezoeken is er geen reden om aan te nemen dat zich verblijfplaatsen bevinden in het plangebied. Er zijn geen invliegende- en/of uitvliegende vleermuizen waargenomen, daarnaast is ook geen zwermgedrag waargenomen wat zou duiden op aanwezigheid van verblijfplaatsen.

De waargenomen baltsende vleermuizen komen vermoedelijk uit de directe omgeving van het plangebied. Gewone dwergvleermuizen baltsen over het algemeen niet vanuit hun verblijfplaats (zoals ruige dwergvleermuis), maar vliegen geschikte gebieden af om al vliegende vrouwelijke vleermuizen te lokken. De luwe binnentuin van het voormalige gemeentehuis vormt hier een geschikte omgeving voor, evenals voor het vinden van voedsel. Ook de beplanting op het achtergelegen plein (Akkerwinde) vormt hier geschikt gebied voor en wordt hiervoor gebruikt. Echter door aanwezigheid van voldoende alternatieve foerageer- en baltslocaties in de directe omgeving (openbare groenstructuren en particuliere tuinen), is de beplanting in het plangebied naar verwachting niet van wezenlijk belang.

Op basis van bovenstaande is het aanvragen van het ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet nodig.

Broedvogels

Op basis van het onderzoek naar huismus kan geconcludeerd worden dat verblijfplaatsen niet aanwezig zijn en daarmee beperkingen vanuit de Flora- en faunawet niet aan de orde zijn.

De aanwezige beplanting en bomen vormen wel geschikte broedlocaties voor algemeen voorkomende broedvogels zoals de houtduif en lijsterachtigen als merel. Om verstoring te voorkomen wordt geadviseerd de beplanting in de periode november tot en met februari te rooien.

5 CONCLUSIE

Op basis van het uitgevoerde onderzoek en de daaruit afgeleide betekenis van het plangebied voor de soorten (zie hoofdstuk 4), wordt geconcludeerd dat verblijfplaatsen en/of wezenlijk van belang zijnde (foerageer)gebieden van vleermuizen en huismus niet aanwezig zijn in het plangebied. Vervolgstappen in het kader van de Flora- en faunawet zijn niet nodig. Met betrekking tot algemene broedvogels geldt als aandachtspunt dat buiten de broedperiode gewerkt moet worden. Onderstaande tabel vat de bevindingen samen.

Tabel 5.1. Conclusies per soort(groep)

Soort(groep)	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Besluit Minister noodzakelijk?	Bijzonderheden en/of opmerkingen
Vleermuizen	Nee	Nee	Nee	
Huisumus	Nee	Nee	Nee	
Broedvogels (algemeen)	Mogelijk	Nee	Nee	Om risico op verstoring uit te sluiten, rooien in de periode november tot en met februari.

LITERATUUR

Adviesbureau Mertens B.V., februari 2015. Quickscan Flora- en faunawet Raadhuisplein en omgeving te Sprang-Capelle.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard gewone dwergvleermuis, versie 2.0.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard huismus, versie 2.0.